

Bez ispaljenog metka

2008

Nenasilje! Divne li ideje! Postala slavnom godinama unazad zahvaljujući Ghandiju! Od tada čitavim svijetom odjekuju njegove riječi koje govore o strahotama nasilja i o sreći koja očekuje svaku osobu koja odluči ukrotiti svoje strasti. Budući da doktrina dolazi iz jedne od najsiromašnijih zemalja svijeta; budući da nam se, čim je čujemo, pojavi pred očima slika tog svetog čovjeka koji se, da bi realizirao svoje ideje, odrekao svega i živio veoma skromno; budući da ne možemo zaboraviti da su ga britanske kolonijalne vlasti uhapsile zbog zastupanja takvih ideja; budući da znamo da je tragično poginuo kao mučenik za slobodu – njegovi nas stavovi moraju dirnuti u srce.

Suze naviru na oči, ali gnušanje steže u grlu. Evo jednog politikanta, sina politikanata, posvećenog intrigama i oportunističkom. Evo starog licemjera koji se, nakon što je bio intervencionist i ratni huškač za vrijeme boravka u Engleskoj, pretvara u pacifista pri povratku u Indiju. Evo fanatičnog mistika koji je želio da njegova zemlja postane »svjetska religiozna velesila«. Teorija koju je izgradio ovaj *pontifex maximus* svih kastracija sažetak je njegovih zatrovanih doktrina. Ne ubij! Ne prolijevaj krv! Ne koristi nasilje! Dobro će nadvladati zlo. Što u prijevodu znači: patite, prihvatite sve, predajte se božjoj volji, molite za one koje vas proganjaju...

Sljedbenici Mahatme će se zgroziti. Za njih je nenasilje prava borbena taktika koja je dokazala svoju efikasnost u Indiji, u vrijeme borbe za neovisnost od britanske vlasti. Eto, to je mit utemeljitelj kojim se vole razmahivati kako bi njihova dijeta rezignacije postala poželjnija. Njihova ruka možda i neće koristiti silu, ali njihov jezik zasigurno ne izbjegava laži. Kao svaka prava legenda, i aklamirana pobjeda pacifizma u Indiji zasnovana je na manipulaciji. Nijedan društveni konflikt ne pokazuje uniformnost metoda, u svakom kontekstu postoje istovremeno nasilne i nenasilne akcije. To dobro znaju pobornici nenasilja, koji su u biti primorani izbrisati iz povijesti sve ono što nije u skladu s njihovim moralnim načelima.

Želite li čuti jednu bajku? Bila jednom jedna jako siromašna zemlja, Indija, koju je izrabljivala Njezino Visočanstvo Engleska. Mada je indijsko stanovništvo bilo podvrgnuto masakrima i brutalnim represijama, ono nije željelo koristiti nasilje da ne bi povrijedilo svoju senzibilnu narav. Pod prosvjetljenim vodstvom Ghandija radije je izgradilo masovni nenasilni pokret usmjeren na prosvjede, nesudjelovanje, bojkotiranje, štrajkanje glađu i građansku neposlušnost, koji su uspjeli dovesti u krizu britansku dominaciju. Na kraju je Dobro pobijedilo u borbi protiv Zla i Indija je bez ijednog ispaljenog metka dostigla svoju nezavisnost.

Nažalost, povijest nije tako plemenite duše kao mit. Brojni su faktori (među kojima i nasilni pritisak) naveli englesku vlast na povlačenje. Engleska nije više bila u stanju održavati kontrolu nad svojom kolonijom nakon pretrpljenih udaraca u oba svjetska rata. Slabljenju britanskoga carstva doprinijela je i oružana borba Arapa i Židova u Palestini, od 1945. do 1948. A da je odjek tih borbi dopro sve do Indije što bi se bilo desilo? Ne radi se o neutemeljenom pitanju ako uzmemo u obzir da je nenasilna slika pokreta koji se borio za neovisnost Indije sasvim selektivna i sklona pristranosti. Nenasilje nije bilo jedini izbor svih Indijaca, opiranje engleskom kolonijalizmu uključivalo je i oružanu borbu. No, pobornici nenasilja preferiraju prešutjeti ovaj aspekt da bi mogli bolje propagirati legendu o Ghandiju i njegovim sljedbenicima kao jedinim pokretačima indijskoga otpora. Nitko se od njih ne sjeća tko je bio Chandrasekhar Azad, koji se oružjem borio protiv engleskih kolonizatora, ili Bhagat Singh, revolucionar (i ponosni ateist) koji se borio za »rušenje jednog i drugog kapitalizma, stranoga i indijskoga« i čiji su napadi na strukture i predstavnike britanske vlasti izazivali oduševljenje i odobravanje širokih slojeva stanovništva (nakon što su ga Englezi uhvatili, Singh je obješen uz potpunu Ghandijevu indiferenciju, što mu je prouzrokovalo brojne i oštre kritike; ali, zar nije i to jedan od načina eliminacije konkurenata?). Ako su zaista svi

Indijci bili vjerni nenasilnom principu, kako možemo onda objasniti činjenicu da je Subbas Chandra Bose, kandidat »najekstremnije« struje pokreta, dva puta izabran za predsjednika Indijskoga Nacionalnoga Kongresa, 1938. i 1939.?

To što se danas povijest brine da ostane sjećanje samo na Ghandija, na štetu svih drugih koji su se borili protiv britanskoga carstva, nije zato što je on predstavljao jednodušan glas Indije. On je jednostavno bio najreprezentativniji *sa zapadnjačke točke gledišta*, bio je najsigurniji ulog: zato mu je britanski tisak poklonio toliko pažnje i zato je uključen u pregovore s engleskom vladom. Bolje pregovarati s reformističko-religioznim političkim liderom koji je više puta izrazio »vjernost« i blagonaklonost engleskoj vlasti, nego s nekim opasnim subverzivnim zanesenjakom.

U vezi toga treba i naglasiti da pokret za oslobođenje u Indiji nije uopće pobijedio: Englezi nisu bili primorani napustiti Indiju. Odlučili su samo promijeniti oblik vlasti, preći s neposredne na posrednu. Kakva to pobjeda dozvoljava da pobijeđeni diktiraju vrijeme i način uspona pobjednika? Englezi su donijeli novi ustav i prenijeli vlast na svoje izabrane nasljednike. Probudili su avet vjerskog i entičkog separatizma kako bi podijelili Indiju, onemogućili su joj da dostigne prosperitet i pretvorili je u ovisnika o zapadnjačkoj pomoći. Indiju dan-danas izrabljuju zapadne multinacionalne kompanije (premda su se i indijska multinacionalna poduzeća pridružila gozbi) i još opskrbljuje resursima i tržištom zemlje Zapada. Iako Indija uživa veću autonomiju na nekim područjima, što je dozvolilo šaćici Indijaca da zauzmu važne pozicije, s mnogih aspekata siromaštvo njenog stanovništva se nije smanjilo dok je izrabljivanje postalo čak i djelotvornije. Takva situacija ne govori u korist nenasilja, no njegova korist je vidljiva na drugim mjestima i služi drugoj vrsti interesa. U Srednjem vijeku sve što je bilo ljudsko, i željelo je trajati, moralo je prihvatiti livreju religije; znanost, umjetnost, filozofija, sve su morale nositi cilicij. Danas se religija, izgubivši nekadašnji prestiž, prurušava u humanitarna djela. Pretvara se da odbacuje dogme i da zadržava samo moral, duh dobročinstva. Pokriva se krinkom devocije prema Čovječanstvu. Praznovjerje se kamuflira u vodstvo prema zemaljskoj sreći.

Ghandi je poslužio kao začetnik. Iza njega se kovitla splet likova odbjeglih iz sjemeništa, izbljuvanih iz svih kanalizacija, koji propovijedaju pasivnost i resignaciju. Svugdje možemo čuti njihovo recitiranje litanija o prepuštanju i strpljenju. Ulaze i u redove pobunjenika sijući obeshrabrenje, potičući nepouzdanje, kastrirajući energiju. Govore o toleranciji. Ali, ne možemo biti tolerantni prema neprijatelju. A neprijatelj je i onaj koji propovijeda strpljenje i prepuštanje, onaj koji se protivi korištenju nasilja. Neprijatelj je i svatko tko kaže da ne treba napadati, koji kaže da moramo čekati.

Čekati! Radnik crkava živ spaljen; čekajte. Siromaštvo tjera ženu da prodaje vlastito tijelo; čekajte. Dijete se, između čekića obitelji i nakovnja škole, odgaja kao tegleća životinja; čekajte. Hrana koju jedemo je kontaminirana; čekajte. Zrak koji udišemo je zagađen; čekajte. Devastira se područje na kojem živimo; čekajte. Bogati se sve više bogate, siromašni su sve siromašniji; čekajte. Bankarima se pritječe u pomoć, nad štedišama se vrši prijevara; čekajte. Političar šarlatan prosperira i deblja se; čekajte. Ratovi odnose živote u čitavom svijetu; čekajte.

Što da čekamo? Nakon strašne mistifikacije prošlosti, što da čekamo? Sjećate se kakve nam je nade ulijevao stalni napredak? Sve priče o oslobođenju od ropstva rada, o blagostanju za sve, o društvenoj ravnopravnosti i jednakosti... Godine i godine bijede, uzaludnog iščekivanja, očaja. Pogledajte gdje smo stigli: do predstojeće katastrofe današnjice, do jezive odsutnosti budućnosti. A zašto? Jer umjesto da dopustimo bijesu naoružati naša srca i naše ruke, radije smo slušali gluposti o umjerenosti, toleranciji, nenasilju.

Što da čekamo? Zar nas ne dijeli bezdan, s jedne strane siromašni a s druge bogati? Svi siromašni znaju da je uzrok njihove patnje i smrti postojanje bogatih. Svi bogati znaju da mogu uživati i bančiti samo zahvaljujući pokornosti siromašnih. Da li postoji jedan jedini bogataš koji ne zna čime se hrani? Da li postoji jedan jedini siromah koji ne zna zašto mora on biti ta hrana? Nema više vremena za licemjerje. Ne možemo slijegati ramenima.

Zagovornici nenasilja propovijedaju pacifističku vjeru... Da li mi možda želimo mir? Naravno da ne! Borbu, stalnu borbu protiv društvenog poretka kojeg nameću Vlast i Tržište. Pobornici nenasilja vrebaju priliku da nas podsjetu kako su sve revolucije doživjele neuspjeh i urodile samo novim opresivnijim režimima. S kojeg pulpita dolazi njihova predika već smo vidjeli. Čini nam se da ne postoji ideja ili metoda koja je bila hvalevrijedni doprinos ostvarenju ljudske sreće. Ali, zar bi zbog toga trebali odustati od traženja? Već čujemo drugi prigovor: ne može se nasilje eliminirati nasiljem! No, blažena stvorenja, mi nipošto ne želimo eliminirati nasilje. Nismo valjda monasi! Želimo da je ono jedan od brojnih povremenih izražavanja Pojedinca u njegovim neposrednim odnosima s okolinom, a ne stalno zastrašivanje države koja nameće svoj autoritet. S druge strane, kako će se moći bez nasilja natjerati Moćnog i Bogatog da odustane od svojih povlastica, kako će se moći neutralizirati njegovi psi čuvari? Mirovnjaci znaju. Oni su lukavi. Misle da će na kraju vrlina pobijediti poroke. »Naša će ih svetost ošiniti gromom«, lajali su godinama unazad neki od njih. Ma hajde! Tirani nemaju savjest koja bi se mogla obratiti i u odličnoj su formi, barem dok ne stignu na nišan. Jedino je naše dostojanstvo ošinito gromom.

Treba osuditi svaki oblik nasilja, kažu političari koji glasuju za rat. Treba zaustaviti svaki oblik nasilja, kažu vojnici dok bacaju svoje bombe. Treba se opirati svakom obliku nasilju, kažu policajci s pendrekom u ruci. I oni su protiv nasilja, ali samo protiv nasilja podjarmljenih. Međutim, obožavaju i gorljivo prakticiraju nasilje u uniformi. Zato što država posjeduje monopol nad nasiljem. Umjesto da se suprotstave rečenom monopolu, mirovnjaci ga potvrđuju. Znajte da samo mi možemo koristiti nasilje, urlaju državni činovnici. Znajte da mi nikada nećemo koristiti nasilje, urlaju ideolozi nenasilja. Suprotnosti se privlače i tvore savršen par. Država i nenasilje se vrlo dobro razumiju i slažu, kao sadist i mazohist.

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Bez ispaljenog metka
2008

Naslov izvornika: *Senza colpo ferire*, »Machete«, br. 3, 11/2008, Italia
S talijanskog prevela: Erika Preden

anarhisticka-biblioteka.net